

İnsani Diplomasi Faaliyetlerinin Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkisi¹

DOI: 10.26466/opus.590991

*

Elif Yıldırım*

*Arş. Gör. Dr.,Yalova Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler, Yalova/Türkiye
E-Posta: elif.sak@yalova.edu.tr

ORCID: [0000-0002-9224-025X](https://orcid.org/0000-0002-9224-025X)

Öz

Diplomasi faaliyetlerinin çeşitlenmesine bağlı olarak ortaya çıkan insani diplomasi, devletlerin dış politikalarında tamamlayıcı bir araç olarak önemli rol oynamaya başlamıştır. Bununla birlikte bu alanda gerçekleştirilen faaliyetlerin Türkiye tarafından tamamlayıcı bir dış politika aracı olarak kullanılması 2000'li yılların başlarından itibaren gerçekleşmiştir. Özellikle 2011 yılında Suriye'de başlayan olaylar sonrasında Türkiye'nin insani diplomasi faaliyetlerinde belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu çalışmada Suriye'de başlayan iç savaş sonrasında yoğunlaşan ve 2011-2018 yılları arasında gerçekleştirilen insani diplomasi faaliyetlerinin Türkiye'nin yumuşak gücü üzerindeki etkisi araştırma konusu yapılmıştır. Çalışma kapsamında özellikle Türkiye'nin yaptığı dış yardımların ve ülkedeki sığınmacıların yumuşak gücü üzerinde yarattığı etki üzerinde durulmuştur. Değerlendirme için Elcano Global Presence Index kullanılmıştır. Dış yardım ve sığınmacı unsurları ile ilişkili olduğu için endeksin göç ve kalkınma işbirliği başlıklarına ait veriler dikkate alınmıştır. Endeks verileri incelendiğinde 2011-2018 yılları arasında gerçekleştirilen insani diplomasi faaliyetlerinin Türkiye'nin yumuşak gücü üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu ve insani diplomasının Türkiye için önemli bir tamamlayıcı dış politika aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsani Diplomasi, Yumuşak Güç, Elcano Global Presence Index, Dış yardım, Sığınmacı

¹ Bu makale yazarın "İnsani Güvenlik Kapsamında Gerçekleştirilen İnsani Diplomasi Faaliyetlerinin Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkisinin Analizi: Suriye Örneği (2011-2017)" isimli doktora tezinden türetilmiştir.

The Effect of Humanitarian Diplomacy Activities On Turkey's Soft Power

*

Abstract

The humanitarian diplomacy that emerged due to the diversification of diplomatic activities has started to play an important role as a complementary tool in the foreign policies of the states. However, using of the activities carried out in this field as a complementary foreign policy tool by Turkey has been realized since the early of 2000s. Especially, after the events that started in Syria in 2011, Turkey has experienced a significant increase in humanitarian diplomacy activities. In this study, the impact of humanitarian activities carried out between the years 2011-2018 and intensified after the civil war in Syria on Turkey's soft power has been made the subject of the research. The study puts specifically emphasise on the effect of Turkey's foreign aids and asylum seekers on Turkey's soft power. Elcano Global Presence Index has been used for evaluation. As it is related to foreign aid and asylum seeker elements, data on migration and development cooperation headings of the index have been taken into consideration. When the index data have been analyzed, it is reached the conclusion that humanitarian diplomacy activities carried out between 2011-2018 have a positive effect on Turkey's soft power and these activities are an important complementary foreign policy instrument for Turkey.

Keywords: *Humanitarian Diplomacy, Soft Power, Elcano Global Presence Index, Foreign Aid, Asylum Seekers*

Giriş

İnsani diplomasi kavramı 21.yüzyıldan itibaren küreselleşmenin diplomasi faaliyetlerinde meydana getirdiği çeşitlilik sonucunda ortaya çıkmıştır. Kavram, insani hedefleri gerçekleştirmeye yönelik operasyonlar ve programlar için sağlanacak desteği maksimize etme ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için işbirliği yapma üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda insani diplomasi, insani organizasyonlarca geliştirilen ve belirli bir ülkedeki uluslararası insani yardım örgütlerinin ve personelinin varlığını düzenleme, yardıma ve korunmaya muhtaç sivil nüfusa erişimi görüşme, yardım programlarını izleme, uluslararası hukuk ve normlara saygıyı teşvik etme, yerli halka ve kurumlara yardımcı olma ve insani hedefleri desteklemek için çeşitli düzeylerde savunuculuk yapma gibi faaliyetleri bünyesinde bulundurmaktadır.

Diplomasi faaliyetlerinin çeşitlenmesine bağlı olarak ortaya çıkan ve devletlerin dış politikalarında önemli rol oynamaya başlayan insani diplomasi, Türk dış politikasında 2000'lerden itibaren yer almaya başlamıştır. Türk dış politikası çerçevesinde insani diplomasi, insanlık onurunu referans noktası olarak kabul etmekte ve kendi vatandaşları ile Türkiye'nin ortak tarihi paylaştığı insanlar arasında ayırım yapmadan tüm araçlarını ve yeteneklerini bu yönde kullanmayı amaçlamaktadır. Türkiye tarafından yürütülen insani diplomasi faaliyetleri insani amaçlı olmakla birlikte dış politikanın tamamlayıcı unsuru olma niteliği de taşımaktadır. Başka bir ifadeyle Türkiye dış politikada insanı merkeze alan yaklaşım benimsemesinin yanı sıra insani diplomasi faaliyetleri ile dış politika hedeflerini gerçekleştirmeyi de amaçlamaktadır.

Yeni ilişkiler tesis etme ve mevcut ilişkileri geliştirme hedeflerinin yanı sıra Türkiye'nin insani diplomasi faaliyetleri vasıtasıyla gerçekleştirmek istediği başka bir hedefi Türkiye'nin yumuşak gücünün artırılması olmaktadır. Bu faaliyetlerin Türkiye'nin yumuşak gücü üzerinde belirgin bir şekilde etkili olmaya başlaması ise 2011 yılından sonra meydana gelmiştir. Suriye'de başlayan olaylar sonrasında Türkiye'nin bu yaşananlara kayıtsız kalmayarak hem ülke içinde hem Suriye'de yürüttüğü insani diplomasi faaliyetleri ile milyonlarca Suriyeliye ev sahipliği yapması Türkiye'nin yumuşak gücünün görünür hale gelmesinde etkili olmuştur. Bu

bağlamda çalışmada Türkiye'nin 2011-2018 yılları arasındaki insani diplomasi faaliyetleri ve bu faaliyetlerin Türkiye'nin yumuşak gücü üzerindeki etkisi araştırma konusu yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma iki başlık altında kurgulanmıştır. İlk bölümde insani diplomasi ve yumuşak güç kavramlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Elcano Global Presence Index'e ve endeksin yumuşak güç unsurlarına ilişkin açıklamalara yer verildikten sonra Türkiye'nin 2011-2018 yıllarına ait yumuşak güç verileri söz konusu yıllardaki insani diplomasi faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilerek çalışma sonlandırılmıştır.

Kavramsal Çerçeve

İnsani Diplomasi

İnsani diplomasinin kökenleri 19.yy'deki "insani eylemlere" (humanitarian action) dayanmakla birlikte literatürde kavramın tanımına ilişkin henüz görüş birliği sağlanamamıştır. ICRC (Uluslararası Kızılhaç Komitesi) tarafından yapılan tanımda savaş ve felaket mağdurlarının sesinin duyurulmasını sağlamak, uluslararası ve ulusal aktörlerle insani anlaşmaları müzakere etmek, onların arasında tarafsız arabulucu gibi hareket etmek, insani hukukun hazırlanmasını ve buna saygı duyulmasını sağlamak gibi faaliyetler yer almaktadır (Tavel-Harroff, 2006). Bu kapsamda yürütülen faaliyetler devlet tarafından gerçekleştirilen insani diplomasiden bağımsız nitelik taşımakta ve devlet dışı aktörlerle iletişimi içermektedir. IFRC (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu) ise insani diplomasinin her durumda kanaat önderlerini ve karar mekanizmalarını mağdur insanların yararı doğrultusunda hareket etmeye ikna etmesi gerektiğini belirtmektedir (International Federation of Red Cross and Red Crescent). Burada "her durum" ile kastedilen insani diplomasi faaliyetlerini gerçekleştirenlerin muhtemel bir krizin önlenmesi ve krizle mücadele edilmesi durumlarında etkin olarak varlık göstermesidir. Bu kapsamda yapılan tanımlamalarda "insani diplomasi" çoğunlukla doğal afetlerde veya insani kriz durumlarında yürütülen faaliyetler olarak değerlendirilmektedir.

2003-2006 yılları arasında BM Acil Yardım Koordinatörlüğü görevinde bulunan J. Egeland'a göre BM kurumları ve Kızılay ve Kızıllaç Federasyonları tarafından yürütülen "insani diplomasi" yalnızca insanların hayatlarını devam ettirmelerini sağlamakta ancak beraberinde sürekli barış ortamını ve kalkınmayı getirmemektedir. Yapılan insani yardımlar acil ihtiyaçların karşılanmasında önemli rol oynamasına rağmen esas sorunun çözümü için katkıda bulunmamaktadır. Bu nedenle Egeland'a göre insani diplomasının metodu askeri çatışmaların önlenmesi olmalıdır. İnsani yardımın yanı sıra müzakere için uygun ortamın ve koşulların hazırlanması ile güvenlik koridorlarının oluşturulması da insani diplomasi faaliyetleri içerisinde yer almalıdır (Egeland, 2013).

İnsani Diplomasi konusunu sistemli bir şekilde işleyen ilk kitap 2007 yılında Larry Minear ve Hazel Smith editörlüğünde yayınlanmıştır. Minear ve Smith; oksimoron (oxymoron), sağduyu (common-sense) ve zorunlu hal (necessary evil) olmak üzere üç ideal insani diplomasi anlayışından bahsetmiştir (Egeland, 2013, s.38). Oksimoron anlayışın temsilcisi Masood Hyder'e göre (Egeland, 2013, s.39) insani aktörler uluslararası insani hukuka göre sorumluluklarını yerine getirmektedir ve sınırlı hedeflere sahiptir. Hyder'e göre insani alanı beslemek ve hayatları kurtarmak insani diplomasının esasını oluşturmaktadır. Sağduyu olarak insani diplomasi; insani operasyonların etkili bir şekilde yürütülebilmesi için bu alanda görevli kişilerin politik hassasiyet çerçevesinde hareket etmesi gerektiğini savunmaktadır (Egeland, 2013, s.39). Bu yüzden yetkililer operasyonel sonuçlara ulaşabilmek için ev sahibi hükümetlerle veya güçlü devlet dışı ve hükümet dışı örgütlerle birlikte diplomasi uygulamaktadır. Bu nedenle bu anlayışın temsilcisi Omawale'e göre, insani diplomaside güvenilir ve inkar edilemez bilgi sağlamak, tarafların onayladığı yerleşmiş uluslararası anlaşmalara veya ilgili ulusal hukuka dayanmak; müzakere yoluyla tarafların memnun olacağı bazı temel çıkarılara açıklık getirmek-kazan-kazan teklifi; diğer müzakereci taraf ile birlikte masada güven ve itibar getirecek bir öncü müzakereci kullanmak; mümkün olduğunda müzakereye aynı düşünceye sahip diğer birliklerin ve kişilerin katılımını sağlamak; müzakereci diğer tarafın kabul ettiği problemlere çözüm önerisi sunmak; mümkün olduğunda işbirlikçi müzakere ile meşgul olmak gibi durumlar önem taşımaktadır (Egeland, 2013, s.39). Zorunlu hal olarak (İstenmeyen veya hoş karşılanmayan ancak gerekli olan anlamında) insani diplomasi, insani

aktörlerin uluslararası çatışmaya olan müdahalesini kaçınılmaz olarak ve bazen ahlaken savunulabilir görmektedir. Buna bağlı olarak yetkililerin uygun bir şekilde hazırlanması ve daha iyi girişimde bulunabilmeleri için eğitilmeleri gerektiğine vurgu yapmaktadır. Barış yapıcı yaklaşım olarak da bilinen bu yaklaşımın öncüsü Andre Roberfroid, başarılı bir insani diplomasinin, insani aktörlerin hem tarafsızlığını hem de güvenilirliğini gerektirdiğini ve başarılı bir uygulama için de iyi diplomatik yeteneklere sahip olunması gerektiğini söylemektedir. (Egeland, 2013, s.41).

İnsani diplomasi ile ilgili yapılan tanımlarda bu alanda yürütülecek faaliyetlerin başında doğal veya beşeri afetlerden, savaş ve çatışmalardan, kuraklık, salgın hastalık ve açlık gibi olumsuz durumlardan etkilenen kişilere yönelik gerçekleştirilen insani yardımlar gelmektedir. Ancak insani diplomasi yalnızca insani yardımlar ile sınırlı değildir. Kullanılacak yöntem, olayın boyutu, paydaşları, zamanlaması ve yayılma ihtimali dikkate alınarak insani diplomasi faaliyetleri öncelik ve önem düzeyi çerçevesinde birincil faaliyetler, destek ve iyileştirme faaliyetleri (ikincil faaliyetler) ve uluslararası sahiplenmeyi ve işbirliğini arttırma girişimleri olarak sınıflandırılabilir (Battır, 2017, s.54).

Birincil faaliyetler, savaş, çatışma gibi insanların sebep olduğu olgular ya da deprem, sel, kasırga gibi doğa olayları nedeniyle hayati tehlikesi bulunan kişilerin yaşam hakkının güvence altına alınması amacıyla yürütülen çalışmaları kapsamaktadır. Bu aşamada kişilerin mağduriyetine yol açan olayın yaşandığı bölgeye kısa süre içerisinde en uygun ekipmanla profesyonel bir ekibin sevk edilmesi önem taşımaktadır. İkincil faaliyetler, diğer bir deyişle destek ve iyileştirme uygulamaları, insani yardım ve kurtarma faaliyetlerinin ardından kriz öncesi duruma dönmek ve daha iyi koşullar sağlamak amacıyla yürütülen çalışmaları içermektedir. Bu bağlamda olumsuz şartlar altında bulunan tarafın beklentilerinin ve hedeflerinin belirlenmesi, ihtiyaçlarının tespit edilerek bunların giderilip giderilemediğinin saptanması ve gereksinimlerin karşılanması amacıyla gerekiyorsa ek kaynak bulmaya yönelik stratejilerin oluşturulması bu dönem faaliyetleri içerisinde yer almaktadır. Birincil dönemde yürütülen faaliyetlerden farklı olarak bu dönemdeki aktiviteler uzun vadeli programlar olma niteliğine sahip bulunmakta ve kapsamlı olarak yürütülmektedir. İnsani diplomasi faaliyetlerinin üçüncü seviyesinde, daha önceki aşamalarda kaydedilen ilerlemelerin kalıcı olması ve devamlılığının sağlanması

için uluslararası toplumda konuyla ilgili farkındalık yaratma faaliyetleri yer almaktadır. Bu amaçla, bu evrede dünyadaki herkesi etkileyebilme ihtimali olan sorunlara dikkat çekmek için kapsamlı platformlar oluşturulması ve uluslararası kaynakların harekete geçirilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda ilk olarak uluslararası kuruluşlar bünyesinde dönemsel olarak düzenlenen organizasyonlar ve toplantılar önem taşımaktadır. Bunların dışında spor, sanat, politika gibi alanlarda üne sahip olan kişi ve grupların etkileyciliğinden faydalanarak oluşturulan kampanyalar ya da dünya çapında bilinen marka/firmaların sponsorluk veya reklamları da insani kriz bölgelerine dikkat çekmek için kullanılan önemli araçlar arasında yer almaktadır (Battır, 2017, s.60).

İnsani diplomasının gerçekleştirilmesinde kullanılacak yöntemler gibi başvurulacak araçlar da meydana gelen olayın niteliğine göre farklılık gösterebilmektedir. Bununla birlikte en fazla kullanılan insani diplomasi araçları arasında barış inşası, insani yardım ve kalkınma yardımlarının yer aldığını söylemek mümkündür.

Barış inşası kavramı ilk defa John Galtung'un "Three Approaches to Peace: Peacekeeping, Peacemaking, and Peacebuilding" isimli çalışmasında kullanılmıştır. Galtung bu çalışmasında barışın, barışı koruma ve geçici olarak barışı tesisi etme durumlarından daha farklı bir niteliğe sahip olduğunu, hatta onların üzerinde bulunduğunu ifade etmiş ve savaşın sebeplerini ortadan kaldıran ve savaş ihtimalinin olduğu durumlarda da alternatif sunan yapılar olması gerektiğini ileri sürmüştür (Galtung, 1976). John Paul Lederch ise barış inşası kavramını "anlaşmazlık durumlarını daha barışçıl ve sürdürülebilir ilişkiler haline getirmek için gerekli olan süreç, yaklaşım ve aşamaları içeren, meydana getiren ve sürdüren kapsamlı bir kavram" olarak tanımlamıştır (Lederach, 1997, s.20). Bu tanımlamaların yanı sıra 1992 yılında Birleşmiş Milletler'in Genel Sekreterlik görevinde bulunan Boutros G. Ghali tarafından yayınlanan "An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-Keeping" adlı raporda barış inşası, Soğuk Savaş sonrasında ortaya çıkan güvenlik problemleriyle uğraşmak için geliştirilen dört unsurdan biri olarak ifade edilmiştir. Ayrıca "anlaşmazlık sonrası barış inşası" kavramına da raporda yer verilerek bu kavram "anlaşmazlığa düşmeyi engellemek için barışı güçlendirecek ve pekiştirecek yapıları özdeşleştirme ve destekleme eylemi" olarak belirtilmiştir (Ghali, 1992, s.46).

Yapılan tanımlamalar çerçevesinde barış inşasının genel niteliğini uzun vadeli ciddi çatışmalar nedeniyle zarar gören toplumların yeniden iyileştirilmesi oluşturmaktadır. Bu süreç, çatışan tarafların gelecekteki anlaşmazlığı askeri yöntemlerle değil, siyasi olarak çözüme konusundaki kararlılığına dayanmakta (Jeong, 2002, s.4) ve çeşitli rollerden oluşmaktadır. Paramiliter grupların demobilizasyonu ve diğer güvenlik düzenlemeleri, mültecilerin yeniden yerleştirilmesi, ekonomik yeniden yapılanma ve insan haklarının geliştirilmesi gibi çok çeşitli ardışık faaliyetler gerektirmektedir. Bu bağlamda barış inşası, hem çeşitli kriz durumlarına kısa vadeli tepkiler hem de sosyal istikrarsızlığın yanı sıra yeniden yapılanma için uzun vadeli vizyonlar içermektedir (Jeong 2002). Kısa vadeli yönetim planları, geçici durumların üstesinden gelmek ve geri dönen mültecilerin ve yerlerinden edilmiş kişilerin acil ihtiyaçlarına yanıt vermek ve yerel halk için kamu hizmetlerinin yetersizliğini sağlamak için yoğun müzakerelere dayanmaktadır. Uzun vadede ise ulusal uzlaşmanın desteklenmesi, sosyal ve ekonomik gelişmenin sağlanması, devlet kurumlarında reform ve siyasi temsil gibi barış inşası stratejileri sosyo-ekonomik bölünmeleri ve bölgesel düşmanlıkları azaltmayı amaçlamaktadır (Jeong, 2002, s.6).

İnsani yardıma ilişkin literatürde çeşitli tanımlamalar bulunmakla birlikte kavramın kısaca doğal veya yapısal krizler nedeniyle zarara uğrayan ülke/bölgelerdeki insanların hayatını kurtarmak ve onların yaşam koşullarını iyileştirmek için yürütülen gıda, barınak ve tıbbi destek sağlama faaliyetleri olarak tanımlanması mümkündür (Margesson, 2013). Bu yardımlar ilk etapta akut dönem insani diplomasi faaliyetleri arasında yer almasına rağmen orta ve uzun vadede mağduriyet yaratan olayın bertaraf edilememesi ya da etkisinin sürmesi durumunda sağlık, eğitim, ulaşım gibi alanlarda da gerçekleştirilebilmektedir. İnsani yardımların odak noktasını insan hayatının devamı ve korunması oluşturmaktadır. Başka bir deyişle insani yardımlar insanîyet ilkesi çerçevesinde nerede olursa olsun insanların hayatını kurtarmayı ve acılarını hafifletmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle ayrımcılık, tarafsızlık ve bağımsızlık ilkeleri çerçevesinde ırk, din, grup ayrımı yapmadan, taraflardan herhangi birine avantaj sağlama ve askeri siyasi ve ekonomik herhangi bir amaç gütmeyen yardım faaliyetlerinde bulunulması önem taşımaktadır (Stockholm Toplantısı Bildirisi, 2003).

Kalkınma yardımları (Dış yardım) kavramına ilişkin standart tanım Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Kalkınma Yardımı Komitesi (DAC) tarafından yapılmıştır. Komite, dış yardımı ekonomik kalkınma ve refahı desteklemek için gerçekleştirilen ve hibe şeklinde sağlanan mali akımlar, teknik yardım ve mallar şeklinde tanımlamaktadır (Radelet,2006:4). Tanımın kapsamı içerisinde askeri yardımlar ve kalkınma amacı taşımayan yardımlar bulunmamaktadır (Radelet, 2006, s.4). Komite tarafından dış yardımlar üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; resmi kalkınma yardımı (RKY-Official Development Assistance, ODA), resmi yardım (RKY-Official Assistance, OA)" ve sivil toplum kuruluşları (STK), dini gruplar, dernekler, vakıflar ve özel şirketler tarafından gönüllü olarak gerçekleştirilen hibe şeklindeki yardımlardır (Radelet, 2006, s.4). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yapılan tanımlamaya göre gelişmekte olan ülkelere yapılan resmi kalkınma yardımlarının;

- Mutlaka kamu kaynaklı olması,
- Yardım alan tarafın ekonomik kalkınmasını sağlama amacı ile aktarılmış olması,
- Yapılan kaynak aktarımının imtiyazlı olması ve en az %25'inin hibe olarak tahsis edilmiş olması gerekmektedir (OECD, 2008:1). Ekonomik kalkınmayı amaçlamayan acil insani yardımlar, her türlü savaş silahları ya da askeri yardımlar, geri ödemesi kolaylaştırılmış olsa bile tamamı geri ödenmek üzere verilen her türlü krediler, özel sektör kaynaklı aktarımlar, STK'lar tarafından gerçekleştirilen yardım faaliyetleri resmi kalkınma yardımları arasında değerlendirilmemektedir.

Yumuşak Güç

1970'lerde "çoğulcu görüşün" düşünürleri neoliberalist akımın temellerini atmıştır (Brown vd.,2005, s.45). Kuram, güç kavramına realistlerin geleneksel güç anlayışından farklı olarak "cazibe oluşturmak, ortak değerlerden beslenen ortak menfaatler yaratmak, çoğulcu ve çok kutuplu yapılanmayı benimseyen politikalar uygulamak" suretiyle yeni bir boyut kazandırmış ve yumuşak güç kavramına zemin hazırlamıştır. Kavramın ortaya çıkışı ise 1990' da Amerikan iktidarında meydana gelen düşüş ile ilgili tartışmalar sırasında Nye tarafından ortaya atılması ile olmuştur. Nye,

Amerika'nın gücünün azaldığına dair argümanlara karşı koyabilmek için kültür, ideoloji ve kurumlar gibi maddi olmayan varlıkların da güç kaynağı olarak görülebileceğini öne sürmüştür (Nye,1990, s.31-32). Askeri kaynaklar veya parayla satın alma gibi doğrudan güç vasıtaları kullanılmaksızın yaratılan cazibe ve oluşturulan kurumlar yardımıyla istenilen davranışların gerçekleştirilebileceğini söylemiştir. 1990'lı yıllardan sonra güç kavramına "istenilen sonuçların sağlanabilmesi için karşı tarafın istenilen davranış biçimlerini kendiliğinden benimsemesi" tanımı eklenmiş ancak doğrudan güç unsurları reddedilmemiştir. Sert güç kaynağı olarak bilinen askeri ve ekonomik kaynakların da belirli durumlarda nasıl kullanıldıklarına bağlı olarak yumuşak güç kaynağı olabileceği kabul edilmiştir (Baldwin,2016, s.165).

2004 yılında Nye yumuşak güç kavramını "zorlama veya ödeme yerine cazibe ile istediğini elde etme kabiliyeti" olarak tanımlamıştır (Nye,2004, s.x). Bu tanımdan yedi yıl sonra kavrama ilişkin daha kapsamlı ve geniş bir tanım yapılmıştır. Buna göre yumuşak güç, istenilen sonuçları elde etmek amacıyla gündem oluşturma, ikna etme ve cazibenin ortaya çıkarılmasını sağlayacak araçlar vasıtasıyla diğerlerini etkileme kabiliyeti olarak ifade edilmiştir (Nye, 2011, s.20-21). Yumuşak gücü açıklamak için Nye, bir uçta "command power" diğer uçta "cooptive power"ın yer aldığı bir süreç sunmuştur (Nye, 1990, s.267). Command power terimi "başkalarının yaptıklarını değiştirme yeteneği", cooptive power kavramı ise "başkalarının istediğini değiştirme yeteneği" olarak tanımlanmıştır (Nye,1990, s.267). Zorlama ve çekim, Nye'in spektrumunun herhangi bir ucunu tanımlamamasına rağmen, bu kavramlar karşı uçların yakın anlamlarını içermektedir. Bu süreçte tehdit, gündem belirleme, çerçeveleme, ödeme vb. farklı etki teknikleri bulunmaktadır (Nye, 1990;2004;2011). Gündem belirleme, olumlu çekicilik ve ikna, yumuşak güce ilişkin davranış yelpazesinin parçalarını oluşturmaktadır (Nye, 2011, s.20). Ancak bu davranış biçimleri yumuşak güç oluşturmak için her ne kadar makul birer politika aracı olarak görülsün de hedef tarafından da meşru olarak görülmesi gerekmektedir. Bu da onun ilişkisel yönüne işaret etmektedir. Başka bir deyişle öznelerin algıları ve değerleri bir kaynağın sert veya yumuşak güç üretip üretmediği konusunda belirleyici olmaktadır. Bu bağlamda bir ülkenin

sahip olduğu ve savunduğu değerlerin yaygın biçimde diğer ülkeler tarafından paylaşılıyor olması değerleri takip edilen bu ülkenin takipçi devletleri etkilemesine ve yönlendirmesine imkan tanımaktadır (Nye,1990).

Devletin değerlerini ve uygulamalarını kullanarak içtenlikle başkalarını cezbetme ve ikna etme konusunda başarılı olması durumunda etkili bir yumuşak güce sahip olduğu kabul edilmekle birlikte yumuşak gücünü oluşturan kaynakların neler olduğu konusunda belirsizlikler varlığını hala sürdürmektedir. Davranışsal anlamda çekici bir gücü ifade eden yumuşak gücün kaynakları bu cazibeyi üreten varlıklardır (Nye, 2008). Bu çerçevede Nye'a göre (2008, s.96) bir ülkenin yumuşak gücü esas olarak üç kaynağa dayanmaktadır: Kültürü (başkaları için cazip olduğu yerlerde), politik değerleri (Yurt içi ve yurt dışındaki hükümet politikaları başka bir potansiyel güç kaynağıdır. Hükümet politikaları yurt içinde ve yurt dışında var olduğu zaman bir ülkenin yumuşak gücünü güçlendirebilir veya azaltabilir) ve dış politikaları. (Diğerlerinin görüşüne karşı ikiyüzlü ve kayıtsız görünen ya da ulusal çıkarlara dar bir yaklaşım öngören dış politikalar yumuşak güce zarar verebilmektedir.) Kaynaklara ilişkin Nye'ın yapmış olduğu bu sınıflandırmayı McClory (2011, s.10) genişletmiş ve ülkelerin yumuşak gücünü beş farklı kategoriye göre değerlendirmiştir. Yapılan bu sınıflandırmada yumuşak gücü oluşturan bileşenler arasında hükümet (ülkenin siyasi değerleri), kültür (toplum için anlam yaratan uygulamaların kümesi) , diplomasi (dış politika), eğitim ve iş/inovasyon yer almıştır.

Yumuşak güç kaynakları çeşitli olmakla birlikte etkinleştirilmesinde farklı araçlar ve uygulayıcılar yer almaktadır. Kaynakların etkinleştirilmesinde “temsilciler, alan ve araçlar “olmak üzere üç önemli unsur rol oynamaktadır:

1) Temsilciler: Yumuşak güç girişimlerini yaratan ve uygulayan kişi/kuruluşları ifade etmektedir. (MNE'ler; STK'lar; Özel sektör; Bireyler; Ağlar; Sivil toplum)

Günümüzde devletler, STK'lar, ve çok uluslu şirketler yumuşak gücün etkili temsilcileri arasında bulunmaktadır. Ulus devletler, çeşitli kurumları aracılığıyla bir yandan yumuşak güç faaliyetlerini sürdürürken diğer taraftan hükümetlerin karar alma süreçlerinde diğer aracı kurumları faaliyetlere entegre etme konusunda da önemi roller üstlenmektedir (Borowski, 2008). Medya teknolojilerinin çoğalması ile birlikte ön plana çıkan

STK'lar, bugün temel amacı ulusal veya uluslararası düzeyde ortak hedefleri geliştirmek olan profesyonelleşmiş bağımsız toplumsal kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Martens, 2002, s.277). Genelde, yönetim tarzlarında bürokratik değerlerdir ve etkinliklerinin ve hesap verebilirliklerinin bir sonucu olarak meşruiyet kazanmışlardır. Örgütsel öncelikleri ve taban örgütlenmeleri nedeniyle de genellikle güçlü ve meşru oyuncular olarak görülmekte ve bu özellikleri sayesinde nesnelliği ve şeffaflığı sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Bununla birlikte, kamu diplomasisinin belirli unsurları, ulusal çıkar ve politika hedefleriyle bağlantılı olduğu için kaçınılmaz olarak politik aktörlerle belirli düzeyde bağlantıları bulunmakta ve her zaman hükümetin görüş alanı içerisinde hareket etmektedir. (Nye ve Armitage 2007, s.49). Önemli yumuşak güç aktörlerinden bir diğeri çok uluslu şirketlerdir (Nye, 1990, s.168). Şirketler, toplumların çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğinin uzun vadeli iş sürekliliğinin sağlanmasının bir parçası olduğu inancına dayanan kurumsal sosyal sorumluluğu kendi politika ve süreçlerine katarak birçok konuda, özel aktörler ve küçük devletlerden daha güçlü hale gelmiştir. Ekonomik bağımlılık, ulus ötesi aktörler, teknolojinin yayılması, değişen politik meseleler ve bunların yanı sıra modernleşme ve gelişmekte olan ülkelerdeki iletişimin artması da çok uluslu şirketler vasıtasıyla yumuşak gücün yayılımına katkıda bulunmuştur (Nye, 1990, s.160-162).

2) **Alan:** Yumuşak güç oluşturulabilecek alanları ifade etmektedir. (Dış politika; İç politika, Kültür ve Tarih; Eğitim ve Bilim; İş; Yaratıcı Endüstriler; Teknolojiler; Turizm; Spor; Çevre gibi) Yumuşak gücü oluşturabilecek unsurlar her ülke için farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle bir ülke için olumlu etkiye sahip olan bir şey, diğeri için olumsuz etki yaratabilmektedir. Bununla birlikte Nye, bir ülkenin (2005), yumuşak gücün tarih, coğrafya, kültürel çeşitlilik, ekonomik güç, sosyal örüntü, demokratik gelişim, sivil toplum örgütlerinin yaygınlığı ve etkileri, bilim ve teknoloji alt yapısı ve toplumsal yaşamın sanat ve spor gibi değerleri tarafından oluşturulabileceğini ifade etmiştir. Bu kaynaklara ek olarak bazen liderler ve rejimler de bir ülke için yumuşak güç kaynağı olarak karşımıza çıkabilmekte ve farklı inanç sistemi ve değerlere sahip olan ülkelerin bu eşsiz özellikleri tarafından oluşturulan politik kültür de yumuşak güç kaynakları arasında yer alabilmektedir (McClory, 2010).

3) **Araçlar:** Yumuşak gücün etkin hale getirildiği kanunlar ve politikalar; sözleşmeler (yurtiçi, bölgesel, uluslararası); programlar; etkinlikler; konferanslar; sergiler; konserler; sempozyumlar; yayınlar gibi belirli aletleri/araçları ele almaktadır. Nye bu araçlardan bir ülkeye özgü medya, kültür, sanat, bilim, spor, eğitim aracılığıyla gerçekleştirilen faaliyetlerin ilk sırada yer aldığını ifade etmektedir (Nye 2005). Örneğin, Fulbright programı eğitim alanında Amerikan yumuşak gücünün etkili yönünü oluştururken Hollywood ve Broadway de Amerikan kültürel yumuşak gücünün önemli yönleri olarak görülmektedir (Yavuzaslan vd.,2016;399).

Elcano Global Presence Index (IEPG) ve Türkiye'nin Yumuşak Gücü

Elcano Global Presence Index (IEPG), stratejik ve uluslararası çalışmalar için Elcano Kraliyet Enstitüsü'nün bir projesidir. "Global Presence" terimi yazarlar tarafından "bir ülkenin ekonomide, toplumda, küresel politik ve askeri alanlarda mevcut küreselleşme bağlamında herkesin etkili bir şekilde konumlandırılması veya projeksiyonunu" ifade etmek için kullanılmaktadır. Endeksin, uluslararası mevcudiyette küresel eğilimleri analiz etmeyi ve yumuşak ve sert güç arasındaki ilgiyi vurgulamayı amaçladığı belirtilmektedir. Dış politika yapımı için bir araç sağlamak da endeksin ikinci işlevi niteliğini taşımaktadır (Olivie, 2015, s.33).

IEPG araştırmacıları Soğuk Savaş sona erdikten sonra yaşanan dönüşüme ışık tutmak amacıyla küresel varlığı analiz etmek üzere çalışmalar yapmıştır. Geçmişe dönük olarak yalnızca 1990, 1995, 2005 ve 2010 yıllarına ait veriler mevcut bulunmaktadır. Ancak 2011-2018 arasındaki yıllara ait verilere yıllık olarak ulaşılabilmektedir. Yıllık araştırma raporları yayınlanmamıştır, ancak Enstitü tarafından ölçüme dahil olan tüm ülkelere ait verilerin bulunabileceği interaktif bir web sitesi geliştirilmiştir (www.globalpresence.,2018).

Kaynak: Olivie vd., 201

Endeks ekonomi, savunma ve yumuşak varlık olmak üzere üç ayrı boyuta ayrılmıştır (Olivie vd., 2015). Yumuşak varlıklarını analiz etmek için “göç, turizm, spor, kültür, bilgi, teknoloji, bilim, eğitim ve kalkınma işbirliği olmak üzere dokuz gösterge kullanılmıştır.

Göstergelerin oluşturulmasında birkaç kriter dikkate alınmıştır. Birincisi varlığın tek bir yöne yansıdığı veya tek yönlü olduğu düşünülmektedir. İkincisi sonuca ulaşmak için ihtiyaç duyulan değerler ve araçlar değil, varlığın sonuçları ölçülmektedir. Ek olarak, tüm değişkenler, sınır ötesi varlığı yansıttıkları anlamında, açıkça harici bir bileşene sahip bulunmaktadır. Varlık mutlak ve göreceli olarak verilmemekte, diğer bir deyişle göstergelerin ülkenin demografik veya ekonomik büyüklüğü ile orantılı olduğundan hareket edilmemektedir. Benzer şekilde, diğer endekslerde olduğu gibi, mümkün olan en az sayıda değişken veya gösterge ile en iyi açıklayıcı kapasite aranmaktadır. Son olarak, mevcudiyete ilişkin somut veriler dikkate alınmaktadır, veriler içerisinde algılara veya fikirlere yer verilmemektedir (Olivie vd., 2015).

Yumuşak Varlık		
Göç	Yıl ortasındaki ülkedeki göçmen sayısı	BM Nüfus Bölümü
Turizm	Sınırlarda yerleşik olmayan binlerce turistin gelişi	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) - İstatistik Veritabanı
Spor	FIFA dünya sıralamasında puanların ağırlıklı toplamı ve yaz Olimpiyat Oyunları'nda kazanılan madalyalar	FIFA ve IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi)
Kültür	Görsel-işitsel hizmetlerin ihracatı (sinematografik yapımlar, radyo ve televizyon programları ve müzik kayıtları)	Dünya Ticaret Örgütü - Uluslararası Ticaret İstatistikleri
Bilgi	Ana uluslararası basın ajanslarının haberlerinde ve internete geçenlerin sayısı (Associated Press, Reuters, AFP, DPA, ITAR-TASS, EFE, ANSA, Xinhua)	Factiva veritabanı Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
Teknoloji	Yabancı yönelimli patentler: Aynı buluşu korumak için bir veya daha fazla yabancı ülkede yapılan birbiriyle ilişkili patent başvurularının sayısı.	Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) - İstatistik Veritabanı
Bilim	Bilim Sanat ve beşeri bilimler, sosyal bilimler ve bilimler alanlarında yayınlanan makaleler, notlar ve değerlendirmelerin sayısı.	Thomson Reuters – Web of Knowledge (Bilgi Ağı)
Eğitim	Ülkede yüksek öğrenim gören yabancı öğrenci sayısı	UNESCO - İstatistik Enstitüsü, OECD - iLibrary
Kalkınma İşbirliği	Resmi kalkınma yardımlarının toplam brüt akışı ve karşılatılabilir veriler	OECD ve Resmi Ulusal Kaynaklar

Kaynak: <http://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/methodologic.2018>

İnsani diplomasi faaliyetleri çerçevesinde düşünüldüğünde çalışma için birincil derecede önem arz eden hem göç unsuruna hem de kalkınma işbirliği başlığı altında dış yardımlara ilişkin verilere yer vermesi ve yıl bazında düzenli verileri içermesi sebebiyle Türkiye'nin yumuşak gücüne ilişkin değerlendirme için Elcano Global Presence Index verileri önem taşımaktadır.

Türkiye'nin Yumuşak Gücüne İlişkin Endeks Verileri

Yıl	Elcano Global Presence Index (Soft Presence)	Soft Presence Sıra
2011	51.0	24
2012	55.9	27
2013	68.4	18
2014	73.8	18
2015	77.8	18
2016	100.3	16
2017	108.7	14
2018	148.9	14

2011-2018 yıllarına ait veriler incelendiğinde Türkiye'nin yumuşak varlığına ilişkin değerlerin sürekli artış gösterdiği görülmektedir. 2011 yılında 51.0 (explora.globalpresence.org, 2011) olan endeks değeri, 2018 yılında 148.9 (explora.globalpresence.org, 2017) olarak kaydedilmiştir. Buna göre Türkiye'nin yumuşak varlığına ilişkin değer sekiz yılda önemli derecede artış göstermiştir. Bu durum ülkeler arasında yapılan sıralamaya da olumlu yönde yansiyarak 2011 yılında 24. sırada (explora.globalpresence.org, 2017) bulunan Türkiye, 2017 ve 2018 yıllarında 14. sırada (explora.globalpresence.org, 2017) yer almıştır. Türkiye'nin yumuşak varlığına en önemli katkıyı 2011'den 2016 yılına kadar turizm sağlarken 2017 yılında turizmin yerine 2011'den itibaren sürekli artış eğiliminde olan yardımlar (%9,4) geçmiştir (explora.globalpresence.org, 2017). Göçmenlerin ise Türkiye'nin yumuşak varlığına katkısı özellikle 2016 ve 2017 yıllarında önemli artış göstermiştir. 2011-2015 yıllarında Türkiye'nin yumuşak varlığına %2,0-%2,5 (explora.globalpresence.org, 2017) aralığında katkı sağlayan göçmenlerin payı 2016 yılında %5,8 (explora.globalpresence.org,2016), 2017 yılında ise %6,2 (explora.globalpresence.org, 2017) olarak ifade edilmiştir. 2018 yılında ise Türkiye'nin yumuşak varlığına %13.1 oranıyla yardımlar birinci sırada katkı sağlarken %5.4 ile göçmenler üçüncü sırada yer almıştır (explora.globalpresence.org, 2018).

Türkiye'nin dış yardım ve göç alt başlıkları nezdinde ve toplamda yumuşak varlığında artış meydana gelmesinde 2011 yılında Suriye'de başlayan olayların ardından Türkiye'nin benimsemiş olduğu politika önemli rol oynamıştır. Sığınmacıların Türkiye'ye tek tek gelişlerine ek olarak, ülke 2011 yılının başlarında ve 2013'ün ortalarında 500.000'den fazla Suriyelinin kitlesel hareketiyle karşı karşıya kalmıştır (İçduygu vd.,2013;4-5). 2011 yılı, Suriye'den komşu ülkelere ve Türkiye'ye yeni bir toplu göçün başlangıcı olmuştur. Suriye'deki çatışma nedeniyle Ürdün, Türkiye, Mısır Lübnan ve Irak başta olmak üzere Suriye vatandaşları komşu ülkelere kaçmaya başlamıştır (İçduygu vd., 2013;5). Suriye'deki çatışma nedeniyle meydana gelen kitlesel göç, Lübnan ve Ürdün'den sonra Türkiye'yi Suriyeli mültecilerin üçüncü büyük alıcısı haline getirmiştir (İçduygu vd., 2013;4). Komşu ülkelerde barınmaya çalışan Suriyelilerin sayısı 2011'in sonundan bu yana hızla artmıştır (UNHCR Syria Regional Refugee Response, 2013). 2012 yılı Ocak ayında göç eden toplam 18.861 (UNHCR Syria Regional Refugee Response, 2013). Suriyelinin yarısı Türkiye'de sığınma

talebinde bulunmuştur. Ocak 2013 itibariyle ülkesinden kaçan Suriyelilerin toplam sayısı 600.000'i geçmiştir (UNHCR Syria Regional Refugee Response, 2013). Bunlardan 160.000'i Türkiye'ye sığınmıştır (İçduygu, 2013;19). Haziran 2013 tarihi itibariyle Suriyeli mültecilerin sayısı 1,5 milyonu geçmiş, Eylül ayına kadar ise 2 milyona yaklaşmıştır (UNHCR Syria Regional Refugee Response,2013). Eylül 2013'te Suriyelilerin 650.00'den fazlası Lübnan'da bulunurken 525.000'i Ürdün'e, 480.000'i Türkiye'ye, 190.000'i Irak'a ve 110.000'i Mısır'a sığınmıştır. 2013 Eylül itibariyle Türkiye toplam Suriyeli mülteci nüfusun %25'ine ev sahipliği yapmıştır (İçduygu, 2013;19). Türk devleti, bu nüfusun yaklaşık yarısına sınır bölgelerine yakın geçici yerleşimler sunarken (Taş ve Özcan, 2018; 44), Suriyeli mültecilerin önemli bir kısmı da Türkiye'nin çeşitli şehirlerine kendi imkanlarıyla yerleşmiştir (İçduygu, 2013;19; Taş vd.,2016;268-269).

Komşu Ülkelere Suriyeli Göçü (Ocak 2012-Eylül 2013)

Ülke	Ocak 2012	Haziran 2012	Ocak 2013	Haziran 2013	Eylül 2013
Ürdün	3063	27344	178260	491365	525231
Türkiye	9500	33079	163161	377035	488373
Mısır	-	924	14478	69207	111175
Lübnan	6290	25411	165003	490709	659645
Irak	8	5839	80919	159384	193262
Toplam	18861	92597	601821	1529140	1961715

Kaynak: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>

BMMYK'e göre (UNHCR Turkey Syrian Refugee Daily Sitrep, 2013), Türkiye'nin tahmini toplam Suriyeli sayısı, 2013 yılı Ekim ayı sonu itibariyle 500.000-600.000'e ulaşmıştır. Bunların 502.827'si kayıt altına alınmış ve 200.135 kişi kamplara yerleştirilmiştir (İçduygu,2013;19).

Türkiye'ye Suriyeli Göçü (Aralık 2011- Ekim 2013)

Tarih	Kamp İçi	Kamp Dışı	Kayıtlı	Toplam
16 Aralık 2011	8000		8000	
17 Nisan 2012	23955		23955	
1 Haziran 2012	24433		24780	
10 Eylül 2012	80104		78431	81000
1 Ocak 2013	150906	60-70000	148881	210-220000
17 Nisan 2013	191446	66942	258388	400000
3 Haziran 2013	195738	149003	344741	400000
5 Eylül 2013	200551	250033	450584	500-600000
7 Ekim 2013	200135	300974	500985	500-600000

Kaynak: UNHCR Turkey Syrian Daily Sitrep Reports, 18 Mart 2013

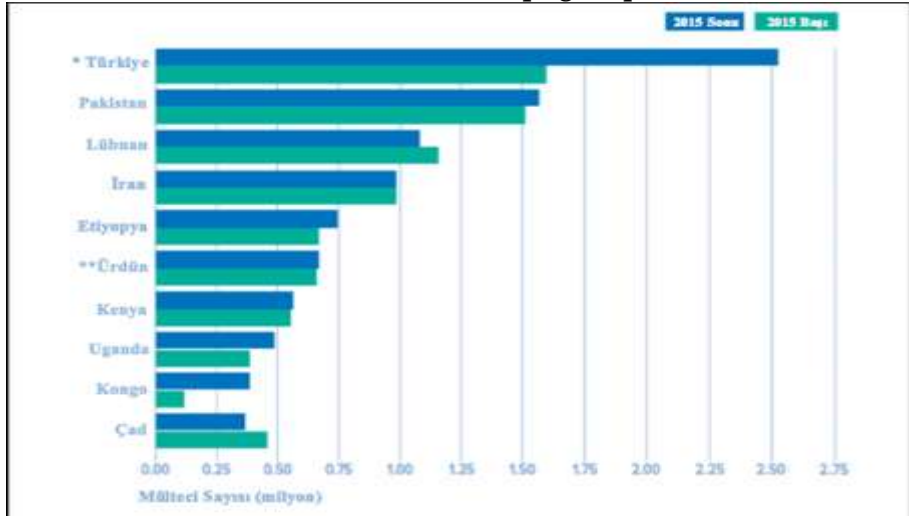
2014 yılında Suriye topraklarının büyük kısmının DAEŞ tarafından işgal edilmesi 2014 yılının sonuna doğru 50.000'in üzerinde Suriyelinin Türkiye'ye kaçmasına neden olmuştur (Françoise De Bel-Air, MPC, Migration Profile: Turkey, 2016, s.11). Suriyeli mültecilerin 2014 yılındaki toplam sayıları ise 1 milyonun üzerine çıkmıştır (UNHCR Global Appeal 2014-2015; 2). 2015 yılında ise Suriyeli mültecilerin sayısı yaklaşık iki katına çıkarak Türkiye 2 milyondan fazla Suriyeli vatandaşa ev sahipliği yapmaya başlamıştır (UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees, 2015). Böylece Türkiye, 2014 ve 2015 yıllarında toplamda en fazla mülteci nüfusu bünyesinde barındıran ülke olmuştur (Global Trends Forced Displacement, 2015, s.15).

Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler (2014-2015)

Suriyeli Mülteciler	2014	2015
Kamp Dışında Kayıtlı Suriyeli Mülteciler	838.086	1.921.795
Kamp İçinde Kayıtlı Suriyeli Mülteciler	222.193	259.498
Toplam	1060.279	2.181.293

Kaynak: UNHCR, United Nations High Commissioner for Refugees, 2015

2015-2016 Yıllarında Mültecilere Ev Sahipliği Yapan Ana Ülkeler

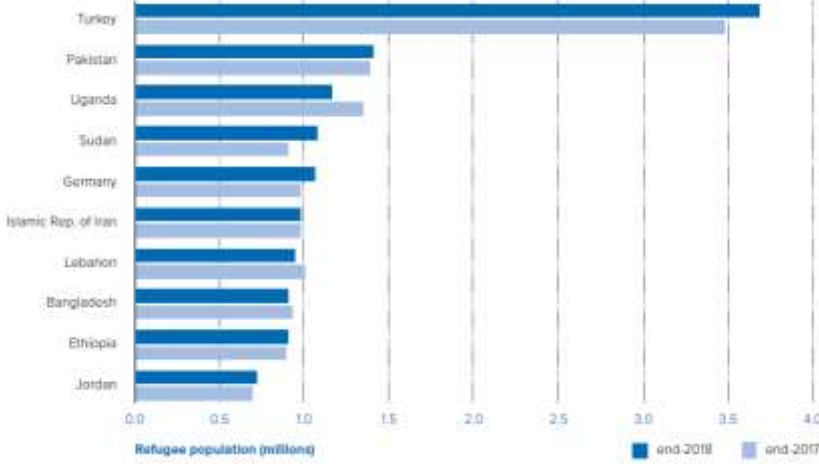
Kaynak:Global Trends Forced Displacement in 2015, s. 15.

Büyük çoğunluğunu Suriyeliler olmak üzere Türkiye 2016-2018 yılları arasında da en fazla mültecinin bulunduğu ülke olarak kalmaya devam etmiştir. UNHCR tarafından yayınlanan Global Trends 2018 raporuna göre 2018 yılı içerisinde 3.7 milyon kişiyle Türkiye, en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke olmuştur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılında yayınlanan rakamlara göre Türkiye içindeki yabancı uyrukuların 3.634.678'ini geçici koruma (TP) statüsü verilen Suriyeliler oluşturmaktadır (GİGM, Geçici Koruma, 2019).

2011 yılında Suriye'deki çatışmaların başlaması ve buna bağlı olarak Türkiye'deki sığınmacı sayısında meydana gelen artış Türkiye'nin yapmış olduğu yardım miktarlarına da yansımıştır. 2010 yılına göre resmi kalkınma yardımları miktarında %31,6'lık bir artış meydana gelerek 1 milyar 273 milyon dolara yükselmiştir (TİKA, 2011, s.4). Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) tarafından yayınlanan 2011'deki rapora göre Türkiye'nin Resmi Kalkınma Yardımlarını oluşturan (RKY) kategoriler arasında bulunan "sığınmacı" ve "acil yardım" alt başlıkları altında sırasıyla 213,6 ve 264,35 milyon dolar harcama yapılmıştır (TİKA, 2011, s.23). Ülkerindeki çatışma ortamından kaçarak Türkiye'ye gelen 12.000 Suriyeli

için yapılan harcamalar sığınmacı kategorisinde değerlendirilmiştir. Harcama kalemlerini Suriyelilerin işlemlerini yürütmek için görevlendirilenlerin görev ücretleri, Türkiye’de eğitim görece çocukların eğitimleri, geçici barınma merkezlerinin giderleri, sığınmacılar için yapılan para, sağlık, barınma, giyim ve yakacak gibi yardımları ve ülkelerine dönmek isteyenlerin ulaşım masrafları oluşturmuştur (TİKA, 2011, s.56).

2017-2018 Yıllarında En Çok Mülteci Bulunduran Ülkeler

Kaynak: UNHCR, *Global Trends in 2018*, s. 17

2012 yılında Türkiye’nin resmi kalkınma yardımlarında önemli artış yaşanmasının sebebini Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de misafir edilmesi oluşturmuştur (TİKA, 2012, s. 16). 2011 yılında Türkiye’deki Suriyeli vatandaşlar “sığınmacılar” kategorisinde değerlendirilirken 2012 yılında TİKA tarafından yayınlanan raporda “acil yardımlar” başlığı altında değerlendirilmiştir (TİKA, 2012, s. 16). Bu dönemde Türkiye’nin acil yardımlar kategorisi içinde yapmış olduğu harcamalar bir önceki seneye göre %300 artış göstererek 1. 026,67 milyon ABD Doları (TİKA, 2012, s.16) olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yapılan insani yardım miktarı resmi kalkınma yardımlarının %40’ını oluşturmuştur (GHA 2013 Report, 2013, s.36). ABD, AB kurumları ve İngiltere’den sonra Türkiye en çok insani yardım yapan dördüncü ülke olmuştur. Bu yıl içinde yapılan insani yardımların GSYH’ye oranı ise %0,13 olarak raporlanmış ve bu orana göre ülkeler

arasında yapılan sıralamada Türkiye üçüncü sırada yer almıştır (GHA 2013 Report, 2013, s.6). Yapılan toplam harcamalar içinde Suriyeli sığınmacılara yönelik toplam yardım miktarı ise 979,39 milyon dolar olarak hesaplanmıştır (TİKA, 2012;54). Suriyeli sığınmacılar için bizzat devlet tarafından yapılan harcamaların yanı sıra 2012 yılında STK'lar tarafından da toplam 151,08 milyon ABD Doları yardım yapılmış, bu yardımın 54,8 milyon doları acil ve insani yardım kategorisinde harcanmıştır (TİKA, 2012, , s.76). Ülke bazında bu yardımların 26,4 milyon doları Somali için harcanırken STK'lar tarafından 2012 yılında Suriye için 19,97 milyon dolar harcamaya yapılmıştır (TİKA, 2012, , s.77).

2013 yılında TİKA tarafından yayınlanan raporda Türkiye'nin 2013'te yaptığı yardımların %49'unu insani yardımların oluşturduğu belirtilmiştir. Türkiye'nin insani yardımları bir önceki yıla göre 591 milyon ABD doları artmıştır (GHA 2014 Report, 2014, s.28). 2013 yılında 1.629,18 milyon dolar olan insani yardımların GSMH'ye oranı ise 2012 yılı ile kıyaslandığında 0,13'ten 0,21'e yükselmiştir. Buna bağlı olarak Türkiye, insani yardımda bulunan ülkeler sıralamasında en cömert ülke olarak (GHA 2014 Report,2014, s.30) birinci sırada yer almıştır. Yardım miktarı açısından ise ABD ve İngiltere'den sonra üçüncü olmuştur (TİKA, 2013, s.57). Türkiye'nin yapmış olduğu insani yardımların önemli bir kısmı bu dönemde Suriye'ye yönelik kullanılmıştır. Türkiye'de kurulan kamplarda yaşayan Suriyelilerin tüm ihtiyaçları Türkiye tarafından hassasiyetle karşılanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda Suriyeliler için yalnızca 2013 yılında 1, 571, 28 milyon dolar insani yardım yapılmıştır (TİKA, 2013, s.58).

2011 yılında Suriye'de başlayan çatışmaların 2014 yılında da devam etmesi milyonlarca Suriyelinin ülkesini terk etmesine neden olmuştur. Türkiye de Suriye krizinin başlangıcından itibaren önemli sayıda Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmıştır. 2011- 2013 yılları arasında toplam 2,7 milyar dolar yardımda bulunmuştur (GHA 2015 Report, 2015, s.38). TİKA tarafından 2014 yılında yayınlanan rapora göre Türkiye'nin resmi kalkınma yardımlarının %67'sini insani yardımlar oluşturmuştur. Toplam 2.416 milyon dolar insani yardım gerçekleştirilmiş ve bunun 2.280 milyon doları Suriyeliler için harcanmıştır (TİKA, 2014, s.44).

2015 yılında Türkiye'nin resmi kalkınma yardımlarında 2014 yılına göre %9'luk bir artış meydana gelmiştir. Türkiye, 3,2 milyar dolar ile dünyada en fazla insani yardım sağlayan ülke olarak GSMH/insani yardım

oranları bazında %0.37'lik (TİKA, 2015, s.9) oranla 2015 yılında da dünyanın en cömert ülkesi ilan edilmiştir (TİKA, 2015, s.8). Yardım miktarı oranında bir önceki yıla göre %31'lik bir artış meydana gelmiş (GHA 2016 Report, 2016, s.5) ve Türkiye insani yardım alanında yapılan en büyük donör ülkeler sıralamasında ABD'den sonra ikinci sıraya yerleşmiştir (GHA 2016 Report, 2016, s.5). Resmi kalkınma yardımlarının kategorilere göre dağılımında en fazla pay 2.737 milyon dolar ile acil ve insani yardımlara ayrılmıştır. Resmi kalkınma yardımlarından en fazla yararlanan ülke ise 2, 694, 0 milyon dolar ile Suriye olmuştur (TİKA, 2015;2018). DAC'a 2015 yılında insani yardım olarak bildirilen 3,1 milyar dolar tutarındaki fonun % 97'si, Türkiye sınırları içindeki Suriyeli sığınmacılar için harcanmıştır (GHA 2016 Report, 2016, s.45).

2016 yılında Türkiye'nin yapmış olduğu resmi kalkınma yardımları miktarı 6.487,7 milyon dolara ulaşmıştır. Resmi kalkınma yardımları içindeki en büyük payı insani yardımlar oluşturmuştur. 2016'da Türkiye 6,000 milyar dolar ile en fazla insani yardım yapan ülkeler içinde yeniden ikinci sırada yer almıştır (GHA 2017 Report, 2017, s.7). 2015'teki yardım miktarı ile karşılaştırıldığında Türkiye'nin insani yardım alanındaki katkı payında %119'luk bir artış meydana gelmiştir. Bu artışa bağlı olarak (GHA 2017 Report, 2017, s.44). 2016 yılındaki GSMH/insani yardım oranı %0,75 olarak gerçekleşmiştir (GHA 2017 Report, 2017;44). Bu yardımların %99'u Suriye'de devam eden çatışmalardan dolayı mağdur olan Suriye vatandaşları için kullanılırken %1'i başka yerlere yöneltilmiştir (GHA 2017 Report, 2017, s.44).

2017 yılında Türkiye en fazla insani yardım yapan ülkeler sıralamasında 8,070 milyon dolar ile birinci sırada yer almıştır (GHA 2018 Report, 2018, s.9). Yapılan yardımlar büyük ölçüde Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar için kullanılmış (GHA 2018 Report, 2018, s.38) ve 2017 yılında en fazla yardımın yapıldığı ülke Suriye olmuştur (GHA 2018 Report, 2018, s.9). Türkiye, Suriye'deki olayların başlangıcından itibaren imkanları ölçüsünde mağdur olan Suriyeliler için olağanüstü çaba sarf etmiştir. 10 Ekim 2018 tarihi itibarıyla 171.640'ı geçici barınma merkezlerinde olmak üzere toplam 3.587.930 kişiye ev sahipliği yaparak dünyada en fazla mülteci nüfusu barındıran ülke haline gelmiştir (GİGM, 2018) ve ayrıca dünyada en fazla insani yardım yapan ülkeler sıralamasında birinci sırada yer almıştır.

Sonuç

Davranışsal anlamda çekici gücü ifade eden yumuşak gücün kaynaklarının neler olduğu konusunda hala belirsizlik olmakla birlikte genel olarak kültür, tarih, dış politika gibi unsurların yumuşak güç kaynağı oldukları konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Bununla birlikte bu unsurlara ilave olarak devletlerin hem bölgesel hem de küresel itibarına katkı sağlayan insani diplomasi faaliyetlerinin de devletlerin yumuşak gücü için kaynak oluşturabileceği kabul edilmektedir.

Diplomasi faaliyetlerinin çeşitlenmesine bağlı olarak ortaya çıkan insani diplomasi 2000'li yıllarda Türkiye'nin kendi hedefleri ile birlikte insanı merkeze alan bir dış politika anlayışı benimsemesi üzerine Türk dış politikasının tamamlayıcı unsuru haline gelmiştir. Dış politika aracı olarak kullanılan insani diplomasi faaliyetleri vasıtasıyla bir taraftan yeni ilişkiler kurmak ve mevcut ilişkileri geliştirmek hedeflenirken aynı zamanda Türkiye'nin yumuşak gücünün arttırılması da amaçlanmıştır.

Türkiye'nin yakın dönemde insani diplomasi faaliyetlerini yoğunlaştırmasının temel sebebini 2011 yılında Suriye'de başlayan olaylar oluşturmuştur. Milyonlarca Suriyeliye Türkiye tarafından ev sahipliği yapılması ve tüm ihtiyaçlarını gidermeye yönelik faaliyetlerde bulunulması Türkiye'nin daha görünür hale gelmesinde etkili olmuştur. 2011-2018 yıllarına ait Türkiye'nin insani diplomasi faaliyetleri ve Türkiye'nin yumuşak gücüne ilişkin veriler incelendiğinde de gerçekleştirilen insani diplomasi faaliyetlerinin Türkiye'nin yumuşak gücünü olumlu yönde etkilediğini ve dış politika hedeflerinden birini gerçekleştirdiğini söylemek mümkündür. Nitekim insani diplomasi faaliyetlerinin konusunu oluşturan sığınmacı ve dış yardım unsurlarına ilişkin veriler Elcano Global Presence Index'in yumuşak güç unsurları arasında yer alan göç ve kalkınma işbirliği başlığı altında incelendiğinde, 2011-2018 yılları arasında bu unsurların Türkiye'nin yumuşak gücüne önemli katkı sağladığı görülmektedir. Endeks değerleri dikkate alındığında Türkiye'nin yumuşak gücü 2011'den itibaren sürekli artış eğilimi göstermiştir. 2011 yılında 51.0 olan yumuşak güç endeksi değeri, 2012 yılında 55.9, 2013 yılında 68.4, 2014 yılında 73.8, 2015 yılında 77.8, 2016 yılında 100.3, 2017 yılında 108.7 ve 2018 yılında ise 148.9

olmuştur. Bu durum Elcano Global Presence Index tarafından yayınlanan ülkeler arasındaki sıralamaya da yansımış ve Türkiye 2011’de 24. sırada iken 2017 ve 2018 yıllarında 14. sırada yer almıştır.

Günümüzde devletlerin sert güç ile birlikte yumuşak güce de sahip olmalarının önemi düşünüldüğünde Türkiye için bu durum önemli bir gelişme olarak sayılabilmektedir. Ancak dikkat çekilmesi gereken husus, Türkiye’nin yumuşak gücünde meydana gelen bu gelişmenin Türkiye’ye sınır komşusu olan Suriye’deki olaylara bağlı olarak meydana gelmiş olmasıdır. Başka bir ifadeyle bu etkinin meydana gelmesinde coğrafi yakınlık önemli bir rol oynamıştır. Dolayısıyla Suriye’deki olayların sona ermesi ve Türkiye’deki Suriyelilerin kendi ülkelerine dönmeleri durumunda insani diplomasi faaliyetlerinin farklı bölge ve ülkelere yönelik devam edeceği öngörülmekle birlikte Türkiye’nin yumuşak gücü üzerindeki etkisinin bu kadar belirgin olmayacağı tahmin edilmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

**The Effect of Humanitarian Diplomacy Activities
On Turkey's Soft Power**

*

Elif Yıldırım

Yalova University

Although humanitarian diplomacy is the basis of humanitarian action in the 19th century, the emergence of humanitarian diplomacy as a concept has emerged in the 21st century due to the diversification of diplomatic activities. The focus of the concept is to maximize support and cooperation for operations and programs for people affected by natural and human disasters, war and conflicts, droughts, epidemics and starvation. The concept of humanitarian diplomacy includes the activities such as regulating the existence of humanitarian organizations and personnel in a particular country, negotiating access to assistance and those in need of protection, monitoring aid programs, encouraging respect for international law and norms and helping local people and institutions and advocating at various levels to support humanitarian goals.

Humanitarian diplomacy activities take place at three different levels within the framework of the method, the stakeholders, the timing and the possibility of expansion. The activities described as primary activities are mostly carried out for people who suffer from war and conflict or natural disasters such as earthquakes and floods. Secondary activities, following humanitarian aid and rescue activities, cover activities carried out to return to the pre-crisis situation and to provide better conditions. The activities carried out at the third level are carried out in order to raise awareness about the issue in the international community in order to ensure the permanence and continuity of the progress made in previous stages.

In the realization of activities at various levels of human diplomacy, three instruments are used, namely peace building, development assistance and humanitarian aid. The general nature of peace building is a re-improvement of the communities that have been damaged by long-term

conflicts. This process involves several sequential activities such as demobilization of paramilitary groups and other security arrangements, refugee resettlement, economic restructuring and the promotion of human rights. Humanitarian aid is defined as activities such as providing food, shelter and medical support to save the lives of people in the region or areas affected by natural or structural crises and to improve their living conditions, and the focus of humanitarian aid is the continuation and protection of human life. Development aids are defined as financial supports, technical assistance and goods provided in the form of grants to support economic development and welfare. The main features of these aids are the fact that they are publicly sourced, have been transferred for the purpose of economic development of the beneficiary party, the transfer of resources is privileged and at least 25% has been given as a grant.

The humanitarian diplomacy that emerged due to the diversification of diplomatic activities and started to play an important role in the foreign policies of the states has started to take place in Turkish foreign policy since the 2000s. Humanitarian diplomacy as a tool of Turkish foreign policy, accepting human dignity as the reference point and making no distinction between people that share common history between Turkey and its citizens, aims to use all the tools and capabilities in this direction. These activities, carried out with humanitarian objectives, are also a complementary element of Turkish foreign policy. In other words, while adopting human-centered approach, Turkey also aims to achieve their foreign policy objectives with humanitarian diplomacy activities.

Together with aims of establishing and improving current relations another goal of Turkey is to increase Turkey's soft power with humanitarian diplomacy operations. In the study, Turkey's soft power, depending on the changes occurring in humanitarian diplomacy activities carried out between the years 2011-2017 is evaluated within the framework of Elcano Global Presence Index data.

Elcano Global Presence Index evaluates states in three dimensions: economy, defense and soft assets. To analyze their soft assets, nine indicators are used: migration, tourism, sports, culture, information, technology, science, education and development cooperation. In this study, the effects of humanitarian diplomacy activities on soft power are investigated and the topics related to migration and development cooperation, which are

among the soft power elements of the index, are used for evaluation. As a matter of fact, in order to measure the contribution of the migration element to the country's soft power, the number of immigrants in the country and to measure the contribution of development cooperation, official development assistance is taken into consideration.

When Turkey's humanitarian diplomacy activities of the 2011-2017 year and data pertaining to the soft power of Turkey examined it is possible to say that humanitarian activities positively affect Turkey's soft power and achieve one of its foreign policy objectives. As a matter of fact, when the data on asylum seeker and foreign aid which constitute the subject of humanitarian diplomacy activities, it is seen that these elements contribute significantly to Turkey's soft power. Considering the Index value it is seen that Turkey's soft power is a continuous increase from 2011 on. In fact, the soft power index value, which was 51.0 in 2011, was 55.9 in 2012, 68.4 in 2013, 73.8 in 2014, 77.8 in 2015, 100.3 in 2016 and 108.7 in 2017. This situation has been reflected in the rankings between the countries published by Elcano Global Presence Index. In 2011, while ranking 24th in Turkey, in 2017, It was ranked 14th in 2017.

Kaynakça / References

- Baldwin, D. A. (2016). *Power and international relations: A conceptual approach*. Princeton University Press.
- Battır, O.. (2017). *İnsani diplomasi: Teoriden pratiğe; Türk dış politikasının yeni aracı*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Bolewski, W. (2008). *Diplomacy and international law in globalized world*. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Brown, C., ve Ainley, K.(2005). *Understanding international relations*. Palgrave Macmillan.
- Egeland, J. (2013). Humanitarian diplomacy. Andrew F. Cooper, Jorge Heine, and Ramesh Thakur (Ed.) *The Oxford handbook of modern diplomacy*, Online Publication
- Elcano Global Presence Index (2017). 21.10.2018 tarihinde <http://explora.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/country/iepg/cooperation/TR/TR/2017>. Adresinden erişildi.

- Elcano Global Presence Index (2018). 15.10.2018 tarihinde http://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/data/Global_Presence_2018.pdf.adresinden erişildi.
- Galtung, J. (1976). *Three approaches to peace: peacekeeping, peacemaking, and peacebuilding*, J. Galtung (Ed.). içinde *Peace, War and Defense: Essays in Peace Research*, Vol. II.
- GHA Report (2016). 6.10.2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2016/06/Global-Humanitarian-Assistance-Report-2016.pdf>. adresinden erişildi.
- GHA Report (2014). 7.9.2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2014/09/Global-Humanitarian-Assistance-Report-2014.pdf>. adresinden erişildi.
- GHA Report (2017). 6.10.2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2017/06/GHA-Report-2017-Full-report.pdf>. adresinden erişildi.
- GHA Report (2013). 8.11.2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2013/07/Global-Humanitarian-Assistance-Report-2013.pdf>. adresinden erişildi.
- GHA Report (2015). 6.10.2018 tarihinde http://devinit.org/wp-content/uploads/2015/10/GHA2015P_Friendly2.pdf. adresinden erişildi.
- GHA Report (2018). 6.10.2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2018/06/GHA-Report-2018.pdf>. adresinden erişildi.
- Ghali, B. (1992). An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping. *International Relations*, 11(3), 201-218.
- GİGM, Geçici Koruma (2019). 23.7. 2019 tarihinde https://www.goc.gov.tr/ic-erik3/gecici-koruma_363_378_4713. adresinden erişildi.
- IOM UN Migration.(2018). MCOF: Migration Crisis: Operational Framework, IOM Turkey 2018- 2019, 29.09.2018 tarihinde https://www.iom.int/sites/default/files/our_work/DOE/MCOF-/mcof-turkey-2018-2019.pdf. adresinden erişildi.
- İçduygu,A., Göker,Z., Tokuzlu,L.B., ve Elitok,S.(2013). *Migration profile Turkey*. Migration Policy Centre (Mpc).
- Jeong, H. (2002). Peacebuilding: Conceptual and policy issues. Ho-Won Jeong (Ed.). içinde *Approaches to Peacebuilding*. (3-18).
- Lederach, J. P. (1997). *Building peace – Sustainable reconciliation in divided societies*. US Institute of Peace Press. Washington D.C.
- Margesson, R. (2013). *International crises and disasters: U.S. humanitarian assistance response mechanisms*. Congressional Research Service Raporu.

- Martens, K. (2002). Mission impossible? Defining nongovernmental organizations. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, (13)3, 271-285.
- McClory, J. (2011). The New Persuaders II. 12.11.2018 tarihinde <https://www.instituteforgovernment.org.uk/publications/new-persuaders-ii>. adresinden erişildi.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York. PublicAffairs.
- Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616, 94-109.
- Nye, J.S. (2011). *The future of power*. New York. PublicAffairs.
- Nye, J.S. (2005). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
- Nye, J.S. (1990). *Bound to lead: The changing nature of American power*. New York: Basic Books.
- OECD. (2008). Is It ODA?. 17.07.2017 tarihinde <http://www.oecd.org/dac/-financing-sustainable-development/>. adresinden erişildi.
- Official Development Assistance- definition and coverage. 17.07.2017 tarihinde <http://www.oecd.org/dac/stats/officialdevelopmentassistance-definitionandcoverage.htm>. adresinden erişildi.
- Oliví, I., García-Calvo, C. Ve Gracia, M. (2015). Elcano Global Presence Report 2015. 14.10.2018 tarihinde http://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/data/Global_Presence_2015.pdf. adresinden erişildi.
- Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship. (2003). İsveç Hükümeti Tarafından Toplanan 2003 Stockholm Toplantısı Bildirisi.
- Radelet, S. (2006). *A primer on foreign aid*. Center for Global Development Working Paper No:92.
- Richard L. Armitage, R.L., ve Nye, Jr. (2007). Joseph S. Nye, Jr. Csis Commission On Smart Power A Smarter, More Secure America. Center For Strategic & International Studies.
- Taş, H. Y., Küçüköğlü, M. ve Menteşe, B. (2016), Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların çalışma hayatında karşılaştıkları sorunlar. *TURAN – SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 8(32), 265-273.
- Taş, H.Y. ve Özcan, S. (2018); Suriyeli göçmen sorunlarının, sosyal politikalar bağlamında analizi. *Hak-İş Uluslararası Emek Ve Toplum Dergisi*, 7(17), 103x Doi: 10.31199/Hakisderg. 409860.

- Tavel-Harroff, M.(2006).The Humanitarian Diplomacy of the International Committee of the Red Cross. 25.04.2016. tarihinde <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/humanitarian-diplomacy-icrc.pdf>. adresinden erişildi.
- TİKA.(2011). 11.10.2018. tarihinde <http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/KalkinmaYardimlariRaporu2011.pdf>. adresinden erişildi.
- TİKA.(2012). 11.11.2018. tarihinde <http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/KalkinmaYardimlariRaporu2012.pdf>. adresinden erişildi.
- TİKA.(2013). 12.9.2018. tarihinde <http://www.tika.gov.tr/upload/oldpublication/KalkinmaYardimlariRaporu2013.pdf>. adresinden erişildi.
- TİKA.(2014). 13.10.2018. tarihinde <http://www.tika.gov.tr/upload/publication/KYR%20%202014.PDF>. adresinden erişildi.
- TİKA.(2015). 9.9.2018. tarihinde [http://www.tika.gov.tr/upload/2017/YAYINLAR/TKYR%202015/TKYR_2015%20\(1\).pdf](http://www.tika.gov.tr/upload/2017/YAYINLAR/TKYR%202015/TKYR_2015%20(1).pdf). adresinden erişildi.
- UNHCR. (2018). Global Trends Forced Displacement in 2018. 23.7.2019 tarihinde <https://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5d08d7ee7/unhcr-global-trends-2018.html>. adresinden erişildi.
- UNHCR.(2013).Turkey Syrian Refugee Daily Sitrep, 12.10.2018. tarihinde <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/download.php?id=3016>. adresinden erişildi.
- UNHCR.(2015). United Nations High Commissioner for Refugees.Turkey.
- UNHCR.(2015).Global Appeal 2014-2015. Turkey.
- Yavuzaslan,K. ve Çetin,M. (2016). Soft power concept and soft power indexes. *Bussiness Challenges in the Changing Economic Landscape*, 1, 395-409.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Yıldırım, E. (2019). İnsani diplomasi faaliyetlerinin Türkiye'nin yumuşak gücüne etkisi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*,13(19), 2562-2591. DOI: 10.26466/opus.590991.